

POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Typ posudku: posudek oponenta práce

Autor práce: Veronika Hrtánková

Název práce: Accountability in tertiary education in the Czech Republic

Autor posudku: Mgr. Jan Kohoutek, PhD.

Předkládaná diplomová práce se zabývá velmi důležitým tématem akontability v českém terciárním vzdělávání se zaměřením na vnější akontabilitu veřejných vysokých škol (VŠ) a dalších hlavních aktérů sektoru vysokého školství (MŠMT, Akreditačního úřadu (NAÚ), České konference rektorů (ČKR), Rady vysokých škol (RVŠ), veřejnosti a médií). Toto téma je, díky své nepokrytosti předchozím výzkumem, velmi vhodně zvoleno co do aktuálnosti, významu a inovativnosti.

Cíle práce jsou deskriptivně-explorativní se zaměřením na identifikaci hlavních aktérů, mechanismů akontability a jejich fungování po formální a neformální stránce. Zvolených cílům vhodně odpovídají formulované výzkumné otázky. Z konceptuálního hlediska je v práci využito konceptualizace akontability, zejm. z prací M. Bovense a A. Veselého. Z metodologického hlediska je práce založena na kvalitativním přístupu, kombinující analýzu sekundárních dat z legislativních a jiných veřejně-politických dokumentů a polo-strukturované rozhovory se zástupci výše uvedených aktérů.

Práce je vhodně a logicky strukturována, ocenit je třeba též její zpracování v anglickém jazyce bez výraznějších gramaticko-stylistických chyb. Hlavním přínosem práce je vhodná a názorná dekompozice komplexního tématu akontability v konceptuální části a následně aplikace samotného konceptu akontability za účelem popisu a vysvětlení povahy vztahů a uplatnění mechanismů akontability mezi relevantními aktéry v empirické realitě. Oceňuji též zodpovězení výzkumných otázek, s výjimkou identifikace oblastí vysokého školství (v rámci vzdělávací činnosti), v nichž akontabilní mechanismy chybí (viz. poslední výzkumná otázka č. 6, str. 8).

Navzdory svému pečlivému zpracování a přehlednosti však práce vykazuje též několik zřejmých nedostatků, zejména v empiricko-analytické části. Tyto lze shrnout následovně. Při analýze formálních mechanismů (vztah MŠMT-veřejné VŠ) jsou opomenuty dvě důležité akontabilní pravomoci MŠMT, jež mu poskytuje zákon o vysokých školách, a jimiž jsou pravomoc jmenovat – po konzultaci s rektorem – členy správních rad (konkrétně přímo v pravomoci ministra školství, par. 14) a zejména pravomoc jmenovat do státnicových komisí své nominanty z řad odborníků v daném oboru (par. 53). To, jakým způsobem MŠMT tyto své zákonné pravomoci (ne-)využívá,

by jistě zasloužilo hlubší reflexi, též formou rozhovorů, a mohlo by vnést vyváženější pohled na konstatovanou velkou omezenost pravomocí MŠMT vůči veřejným VŠ, též co do kontroly (krom správně identifikované finanční regulace). Dále v analýze formální akontability chybí podrobnější rozvedení akontability MŠMT a NAÚ vůči svým politickým forům, tj. Parlamentu ČR (poslanecké interpelace na vedení MŠMT) resp. vlády ČR vůči jí jmenované Radě NAÚ. Tyto významné akontabilní relace jsou komentovány velmi stručně bez dostatečné hlubší kvalitativní reflexe (např. zástupce poslanecké sněmovny, výboru pro vědu a školství, alespoň mailová reakce na vybrané otázky). Při analýze neformální akontability zcela chybí zahrnutí a diskuze Reprezentativní komise jakožto poradního orgánu náměstka pro vysoké školství¹. Výhrady mám též k některým vybraným analytickým zjištěním, zejm. neprovozanosti MŠMT a NAÚ („none of the actors have formal mechanisms against the other“, str. 60), což lze rozporovat vzhledem k tomu, že rozpočet NAÚ je zajišťován MŠMT, a vzniká tak zřetelná závislost též z formálně procesního hlediska (negociace pro stanovování výši rozpočtu; pozn. snadno dysfunkční „hybridní“ statut NAÚ z veřejně-správního hlediska nemusí být – např. zahr. autoritami – považován za garanci nezávislosti).

Z konceptuálního hlediska by práci určitě prospěla důkladnější reflexe vztahu akontability k vybraným nástrojům zajišťování kvality a její ukotvení v odborné literatuře (namísto vymezování pojetí kvality apod.); tím by se bylo možno vyvarovat přijetí teze o procesním charakteru akreditace (samozřejmě zřetelně orientována na vstupy), uváděné v diskuzi (str. 69, 76, na straně 55 však jako inputs). V neposledně řadě by si podrobnější zkoumání (opět formou polo-strukturovaného rozhovoru) zasloužila role médií, zejm. explorační charakteru polarizace („senzace“ vs. sebepropagace dané (součástí) VŠ). Domnívám se, že některá média/pořady – typicky Věda 24 (ČT24) či Česká pozice – přinášejí pravidelně informace o vzdělávání resp. vědě v ČR mimo takto polarizované spektrum.

Navzdory výše uvedeným limitacím oceňuji snahu autorky zvolit si a zanalyzovat takto velmi komplexní tematiku.

Z výše uvedených důvodů doporučuji práci přijmout k obhajobě a hodnotit ji známkou „velmi dobře“.

Datum: 7.6. 2017

Podpis:

¹ Viz. <http://www.msmt.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/statut-reprezentativni-komise-pro-rozpis-rozpocet-verejnych>.